

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 37/2003 vp

Hallituksen esitys polttoainemaksulaiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä marraskuuta 2003 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen polttoainemaksulaiksi (HE 112/2003 vp).

Toimenpidealoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan toimenpidealoitteen:

- TPA 41/2003 vp — Esa Lahtela /sd ym.:
Dieselveron maksaminen auton omistustajan perusteella (läh. 16.6.2003)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Heikki Kuitunen ja neuvotteleva virkamies Merja Sandell, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Pertti Normia, sisäasiainministeriö
- liikenneneuvos Kari Saari, liikenne- ja viestintäministeriö

- yksikönjohtaja Olli Lindroos, Ajoneuvohallintokeskus
- yli-insinööri Olavi Koskinen, Tiehallinto
- johtaja Reijo Virtanen, Tullihallitus
- Landshövding Peter Lindbäck, länsstyrelsen på Åland
- toimitusjohtaja Pentti Rantala, Autoalan Keskusliitto ry
- toimitusjohtaja Pekka Puputti, Autotuojat ry
- toimitusjohtaja Matti Peltola, Koneyrittäjien liitto
- esittelijäneuvos Marina Äimä, korkein hallinto-oikeus
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- johtaja Pasi Moisio, Suomen Kuorma-auto-liitto ry
- viestintäjohtaja Nina Nizovsky, Suomen Taksi-liitto
- johtava lakimies Juha Koponen, Veronmaksajain Keskusliitto
- toimitusjohtaja Jarmo Nupponen, Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto.

Kirjallisen lausunnon ovat asiassa antaneet:

- puolustusministeriö
- valtiovarainministeriö
- Linja-autoliitto.

HALLITUKSEN ESITYS JA TOIMENPIDEALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki polttoainemaksusta. Lakiin tulisivat säännökset, jotka koskevat seuraamuksia moottoribensiiniä tai dieselöljyä lievemmin verotettujen sekä eräiden kaasumaisten polttoaineiden käytöstä ajoneuvoissa. Nykyiset eri laeissa olevat seuraamussäännökset yhdistettäisiin polttoainemaksunimiseksi yhdeksi järjestelmäksi. Lailla korvattaisiin vuodelta 1993 oleva laki polttoainemaksusta ja moottoriajoneuvoverosta annetun lain säännökset lisäverosta. Esitys liittyy hallituksen esitykseen ajoneuvoverolainiksi, jolla korvattaisiin mainittujen lakien vuotuista verotusta koskevat säännökset.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2004 alusta. Sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2004 alusta kannettaviin polttoainemaksuihin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Talousarvioesitystä täydentävällä esityksellä on tarkoitus ehdottaa esitystä vastaavat muutokset vuoden 2004 talousarvioon.

Toimenpidealoite

Toimenpidealoitteessa TPA 41/2003 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta dieselpero voitaisiin määrätä jo vuoden 2004 alusta dieselauton omistuspäivien mukaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esitys liittyy lainsäädäntökokonaisuuteen, jolla on koottu nykyinen hajallaan oleva ja osin päällekkäinen ajoneuvoverolainsäädäntö kahteen erillislakiin. Toisessa säädeltäisiin ajoneuvoverotuksen perusteista ja tässä lakiesityksessä lähinnä sanktiojärjestelmästä. Esityksen taustaa on kuvattu tarkemmin ajoneuvoverolakia (HE 111/2003 vp) koskevassa valiokunnan mietinnössä.

Valiokunta pitää uudistusta kokonaisuudessaan perusteltuna ja kannatettavana.

Valiokunta ehdottaa polttoainemaksulaki-esitykseen kahta varsinaista asiamuutosta. Ensinnäkin lakiin tulee sisällyttää kielto käyttää maksuvelvollisuuden aiheuttavia polttoaineita. Euroopan yhteisön tuomioistuimen tätä tarkoittava tuomio annettiin 27.11.2003 (C-185/00), ja siinä todettiin eräänä puutteena se, ettei Suomen lainsäädännössä ole mainitunlaista kieltoa. Päätöksessä tuotiin kuitenkin esiin Suomen valvontajärjestelmän perusrakenne, ankarat sanktiot ja

tehokas tieliikennevalvonta, joilla on pyritty estämään luvattoman polttoaineen käyttö.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että traktoreiden päivämaksumahdollisuus säilytettäisiin nykyisellään. Se koskisi siis, toisin kuin hallitus esittää, myös liikennetraktoreita.

Näitä sekä lukuisia pienempiä selventäviä muutoksia perustellaan tarkemmin yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Yksityiskohtaiset perustelut

Lakiehdotusta tulisi muuttaa seuraavin tavoin:

3 §. Polttoainemaksu. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin kielto käyttää maksuvelvollisuuden aiheuttavaa polttoainetta ajoneuvossa. Lisäys perustuu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 27.11.2003 antamaan tuomioon asiassa C-185/00.

6 §. Polttoainemaksusta vapaat ajoneuvot. Säännöksen 1 momentin 1 kohtaan esitetään täsmennystä, jonka mukaan auton alustalle rakennetuissa työkoneissa voi olla välittömästi työtehtävään liittyvä lava, säiliö tai muu kuormati-

la. Tämä vastaa myös esityksen tarkoitusta perusteluiden mukaan. Epäselvyyden välttämiseksi asia tulee valiokunnan mielestä ilmetä itse säännöksestä. Lisäksi 1 kohdassa oleva termi työpaikka ehdotetaan korvattavaksi paremmin asian luonteeseen sopivalla termillä työalue. Tällä ei ole kuitenkaan tarkoitus laajentaa säännöksen soveltamisalaa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on ehdotettu lisäksi, että 1 momentin 1 kohtaan lisätäisiin metsätraktorit. Valiokunta katsoo, ettei täsmennykseen ole aihetta. Metsätraktorit luokitellaan ajoneuvolainsäädännössä yksiselitteisesti työkoneiksi. Koska moottorityökoneet olisivat esityksen mukaan vapaita polttoainemaksusta, verovapaus koskisi siis myös metsätraktoreita.

1 momentin 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana ja epäselvyyttä aiheuttavana yksinomaan turpeentuotantotoimintaan liittyvä ehto. Polttoainemaksusta olisivat siten vapaita traktorit, kun niitä käytetään turvetyömaalla.

1 momentin 5 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi rajoittava ehto, jonka mukaan vain valmistuksen yhteydessä biokaasun käyttöön rakennetut henkilö- ja pakettiautot olisivat vapaita polttoainemaksusta. Valiokunta ei pidä rajoitusta aiheellisena. Polttoainemaksusta voisivat olla siten vapaita myös sellaiset autot, joihin on asennettu jälkikäteen biokaasua käyttävä järjestelmä. Verovapauden yleisenä edellytyksenä olisi näilläkin autoilla se, että ne täyttävät EURO-4-ympäristönormit.

7 §. Maa- ja metsätaloudessa käytettävät traktorit. Säännöksen 3 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi selvyyden vuoksi niin, että siinä tarkoitetaan maatilatalouden harjoittajilla myös niitä, joita verotetaan metsätalouden tulosta tuloverolain 43 §:n nojalla. Tämä vastaa säännöksen alkuperäistä tarkoitusta.

11 §. Polttoainemaksun maksaminen etukäteen. Säännöksen 1 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että traktorien päivämaksumahdollisuus säilyy nykyisellään.

Hallituksen esityksessä liikennetraktorit ehdotettiin jätettäväksi päivämaksumahdollisuuden ulkopuolelle, koska ne on tarkoitettu tavarankuljetuksiin tiealueella. Myös yhteisöoikeudelliset tulkinnat tukevat liikennetraktoreiden jättämistä polttoainemaksuvapauden ulkopuolelle. Valiokunta katsoo kuitenkin, ettei nykytilan säilyttämiseen ole ehdottomia esteitä. Traktoreiden päivämaksumahdollisuus on perusteltua säilyttää nykyisessä laajuudessaan mm. maaseudun pienimuotoisen yritystoiminnan tukemiseksi.

12 §. Kuljetuksen jatkaminen. 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kohta, jonka mukaan ajoneuvo saadaan kuljettaa vaihtoehtoisesti paikalle, jossa 11 §:n mukainen polttoainemaksu eli traktorin päivämaksu voidaan suorittaa. Lisäselventäisi lakia ja lisäisi joustavuutta. Päivämaksu oikeuttaa polttoöljyn käyttöön siitä hetkestä alkaen, jolloin se on maksettu.

18 §. Polttoainemaksua koskevien tietojen julkisuus ja tietojen antaminen. Säännös ehdotetaan muotoiltavaksi uudelleen niin, että pääperiaate, tietojen julkisuus, ilmenee siitä paremmin. Samalla rajattaisiin selvästi ne tiedot, jotka on pidettävä salassa.

Valiokunta pitää tietojen julkisuutta koskevaa erillistä säännöstä perusteltuna, koska ajoneuvoverolainsäädäntö koskee suurta joukkoa tavallisia kansalaisia, joiden tulee saada selvyys itseään koskevien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta helposti ja luotettavasti. Tulkintojen etsiminen ja arviointi eivät sovi myöskään verotuksen massamenettelyluonteeseen.

19 §. Ennakkoratkaisu. Säännöksen 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi yleinen lainvoimaisuusvaatimus.

20 §. Polttoainemaksun oikaisu veronsaajan hyväksi. Valitusajan osalta ehdotetaan 3 momentissa viitattavaksi lain 23 §:ään, jossa asiasta säädetään tarkemmin.

23 §. Valitus hallinto-oikeuteen. Veronsaajan valitusaika ehdotetaan lyhennettäväksi 5 vuo-

desta 6 kuukauteen. Valitusaika laskettaisiin siitä, kun valituksen kohteena oleva päätös on tehty. Valiokunta viittaa perustelujen osalta HE:n 111/2003 vp yhteydessä lausuttuun.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että ennakkoratkaisuille säädettäisiin erikseen 30 päivän valitusaika muiden verolakien tapaan. Verovelvollisen valitusaika laskettaisiin päätöksen tiedoksisaannista ja veronsaajan päätöksen tekemisestä.

Säännökseen esitetään lisäksi sanonnallisia tarkennuksia.

24 §. Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Säännöksen 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi valitukseen oikeutetut. 2 momenttiin ehdotetaan tarkentava lisäys, jonka mukaan valituslu-pahakemus on sisällytettävä valituskirjelmään.

25 §. Muutoksenhaun johdosta maksettava korko. Korkoviittausta ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että sillä tarkoitetaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain mukaista viivekorkoa.

27 §. Äänestys hallintotuomioistuimissa. Pykälän otsikkoon ehdotetaan terminologista täsmennystä. Äänestysmenettelyä koskevan säännöksen sisällyttämistä lakiin perustellaan samoin kuin esityksessä HE 111/2003 vp.

28 §. Täytäntöönpano. Säännöksen 2 momentti ehdotetaan poistettavaksi aiheettomana ja perus-

tuslain kannalta epäselvänä. Ajoneuvo voidaan ulosmitata sen mukaan myös silloin, kun se on muun kuin maksuvelvollisen omistuksessa. Säännös vastaa sinänsä voimassa olevaa lakia, mutta sen yhteensopivuutta perustuslain omaisuussuojasäännöksen kanssa ei ole selvitetty. Säännöksellä on merkitystä lähinnä ulkomaa-laisten, laittomalla polttoaineella kuljetettavien ajoneuvojen maksun perinnässä. Vaikka polttoainemaksua ei voitaisi periä ajoneuvon arvosta, autot olisivat kuitenkin käyttökiellossa, kunnes maksu suoritetaan.

31 §. Polttoainemaksun huojentaminen ja maksunlykkäys. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi, että lykkäys ja veronhuojennus myönnetään valtiovarainministeriön määräämin ehdoin.

Toimenpidealoite

Käsittelemänsä toimenpidealoitteen suhteen valiokunta on päätenyt kielteiselle kannalle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosesitykset) ja

että toimenpidealoite TPA 41/2003 vp hylätään.

Valiokunnan muutosesitykset

Laki

polttainemaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Polttoainemaksu

(1 mom. kuten HE)

Polttoainemaksu kannetaan myös, jos ajoneuvossa käytetään osittain 1 momentin mukaisesti polttoainemaksun aiheuttavaa polttoainetta. Polttoainemaksua ei kanneta ajoneuvoista, jotka perustuvat muun moottoritekniikan kuin poltto-moottorin käyttöön.

Polttoainemaksu kannetaan maksuvelvollisuuden aiheuttavan polttoaineen käytön estämiseksi. Maksuvelvollisuuden aiheuttavan polttoaineen käyttö ajoneuvoissa on kielletty. (Uusi)

4 ja 5 §
(Kuten HE)

6 §

Polttoainemaksusta vapaat ajoneuvot

Polttoainemaksusta ovat vapaat:

1) moottorityökoneet ja moottorityökoneiksi varustetut traktorit sekä auton alustalle rakennetut työkoneet, joissa ei ole muuta kuin välittömästi työkonehtävään liittyvää lavaa, säiliötä tai muuta kuormatilaa, milloin niitä ei käytetä muihin kuljetuksiin kuin niiden käyttötarkoituksesta johtuviin kuljetuksiin itse työalueella tai niiden omien poltto- ja voiteluaineiden kuljetukseen tahi niiden siirtyessä työalueelta toiselle;

2) traktorit, kun niitä käytetään turvetyömaalla (*poist.*);

(3 ja 4 kohta kuten HE)

5) metaanista koostuvaa polttoainetta käyttävät (*poist.*) henkilö- ja pakettiautot, joiden päästöaso on ajoneuvon ensimmäisen käyttöönoton ajankohtana vastannut seuraavaksi voimaan tulevaksi hyväksytyjen päästömääräysten mukaista tasoa, kuitenkin vähintään EURO-4 tasoa; ja

(6 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

7 §

Maa- ja metsätaloudessa käytettävät traktorit

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Maatilatalouden harjoittajalla tarkoitetaan verovelvollista, jota verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) nojalla tai metsätalouden tulosta tuloverolain (1535/1992) 43 §:n nojalla. Maatilatalouden harjoittajan yksityistalouteen liittyvänä kuljetuksena ei pidetä korvausta vastaan tapahtuvaa kuljetusta. Mitä tässä pykälässä säädetään maatilatalouden harjoittajan omasta tilasta, sovelletaan myös maatilatalouden harjoittajan muutoinkin kuin omistussuhteen perusteella hallitsemaan tilaan.

8—10 §
(Kuten HE)

11 §

Polttoainemaksun maksaminen etukäteen

Edellä 9 §:n 1 momentin 6 tai 7 kohdassa tarkoitetusta muusta kuin nestepainetoimisella runko-ohjauksella varustetusta traktorista voidaan polttoainemaksu suorittaa etukäteen ennen verollista polttoainetta edellyttävään kuljetukseen ryhtymistä, jolloin polttoainemaksun määrä päivältä on 5 euroa.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

12 §

Kuljetuksen jatkaminen

Ajoneuvo, jossa todetaan käytetyn polttoainemaksun aiheuttavaa polttoainetta, saadaan polttoainemaksun määräämisperusteiden selvittämisen jälkeen kuljettaa samaa polttoainetta käyttäen lähimmälle valvovan viranomaisen määräämälle paikalle, jossa ajoneuvon polttoaine voidaan vaihtaa tai 11 §:n mukainen polttoainemaksu suorittaa.

(2 mom. kuten HE)

13—17 §
(Kuten HE)

18 §

Polttoainemaksua koskevien tietojen julkisuus ja tietojen antaminen

Polttoainemaksua koskevat tiedot ovat julkisia lukuun ottamatta polttoainemaksun huojennus- ja lykkäyshakemuksia sekä käyttökiellosta vapauttamista koskevia hakemusasiakirjoja niihin liittyvine asiakirjoinen. Polttoainemaksua ja maksuvelvollista koskevien tietojen luovuttamiseen sovelletaan lisäksi, mitä ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain (poist.) 20 §:ssä säädetään.

(2 mom. poist.)

(2 mom. kuten HE:n 3 mom.)

19 §

Ennakkoratkaisu

(1 mom. kuten HE)

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on noudatettava sitovana hakijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakkoratkaisu koskee. Muutoksenhausta ennakkoratkaisuun on voimassa, mitä 23 §:ssä säädetään. Muutosta ei kuitenkaan saa hakea päätökseen, jolla on päätetty olla antamatta ennakkoratkaisua.

20 §

Polttoainemaksun oikaisu veronsaajan hyväksi

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Maksuvelvollisella tai veroasiamiehellä on oikeus hakea Ajoneuvohallintokeskukselta oikaisua sen päätökseen 23 §:ssä säädetyssä ajassa.

21 ja 22 §
(Kuten HE)

23 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Veronkantoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovelvollisella tai muulla asianomaisella sekä valtion puolesta Uudenmaan veroviraston veroasiamiehellä.

Verovelvollisen ja muun asianomaisen valitusaika on viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona polttoainemaksun maksuunpano on tehty tai jona se olisi pitänyt tehdä tai jona päätös polttoainemaksun palauttamisesta on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika ennakkoratkaisusta on kuitenkin 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veronsaajan valitusaika on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä ja 30 päivää ennakkoratkaisun tekemisestä. Muutosta on haettava kirjallisesti, ja valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa asianomaiselle veronkantoviranomaiselle.

Veronkantoviranomainen käsittelee asianomaisen tekemän valituksen oikaisu hakemuksena. Jos valitusta ei hyväksytä kokonaisuudessaan, hyväksymättä jäänyt osa valituksesta siirretään Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. (Uusi)

24 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 23 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai Helsingin hallinto-oikeudelle.

25 §

Muutoksenhaun johdosta maksettava korko

Jos polttoainemaksu on muutoksenhaun tai oikaisun johdosta kumottu tai polttoainemaksua on alennettu, asianomaiselle on maksettava takaisin liikaa suoritettu määrä sekä sille vuotuis- ta korkoa polttoainemaksun maksupäivästä ta- kaisinmaksupäivään sen mukaan, kuin veron- kantoasetuksen (903/1978) 11 §:ssä säädetään. Jos muutoksenhaun johdosta polttoainemaksua määrätään suoritettavaksi tai sen määrää korote- taan, Ajoneuvohallintokeskus perii polttoaine- maksun ja sille veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetyn viive- koron.

26 §
(Kuten HE)

27 §

Äänestys hallintotuomioistuimissa

(Kuten HE)

28 §

Täytäntöönpano

(1 mom. kuten HE)
(2 mom. *poist.*)

29 ja 30 §
(Kuten HE)

31 §

Polttoainemaksun huojentaminen ja maksunlyk- käys

(1 mom. kuten HE)

Ajoneuvohallintokeskus voi hakemuksesta myöntää erityisistä syistä lykkäystä polttoaine- maksun suorittamiselle *valtiovarainministeriön määräämin ehdoin*. Valtiovarainministeriö voi ottaa lykkäysasian ratkaistavakseen.

32 ja 33 §
(Kuten HE)

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Olavi Ala-Nissilä /kesk
vpj. Matti Ahde /sd
jäsen. Eva Biaudet /r
Jyri Häkämies /kok
Kyösti Karjula /kesk
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Reijo Laitinen /sd
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Pirkko Peltomo /sd
Iivo Polvi /vas

Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /kesk
Irja Tulonen /kok
Kari Uotila /vas
Jukka Vihriälä /kesk
vjäs. Janina Andersson /vihr
Arto Bryggare /sd
Esko Kiviranta /kesk
Olli Nepponen /kok
Aulis Ranta-Muotio /kesk.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.